

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

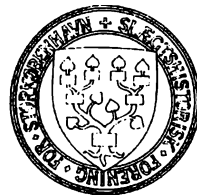
Slægt & Stavn

22. Aargang Nr. 1 Februar 2003

*Portræt af Even Christopher Meldal.
Præst i Allesø
Fotografen er ukendt.*

**Slægtshistorisk forening
for Storkøbenhavn.
<http://www.genealogi-kbh.dk/>**

Stiftet den 7. januar 1977.

Formand:	Anna Margrethe Krogh-Thomsen. Hedebyvej 5, 3650 Ølstykke.	Tlf: 4717 9251 E-mail: krogh@get2net.dk
Kasserer:	Erling Dujardin Digehuset 5, st.1. 2670 Greve.	Tlf: 4390 8625 Girokonto: 220-8628 E-mail: fam.dujardin@image.dk
Sekretær	Gyda Mølsted Ajax Alle 18 , 2650 Hvidovre.	Tlf: 3649 2878 E-mail: harald-gyda@adr.dk
Ansvarshavende redaktør:	Gitte Bergendorff Høstbo Obovej 14, 2730 Herlev.	Tlf: 4484 9131 E-mail: janhb@mail.danbbs.dk
Bestyrelsesmedlem.	Peter Wodskou Arnesvej 44 2700 Brønshøj.	Tlf: 3828 9475 E-mail:peter.wodskou@get2net.dk
Bestyrelsesmedlem.	Tage Ejbøl Fortvej 206 2610 Rødovre.	Tlf: 3641 1651 E-mail: tagee@ofir.dk
Bestyrelsesmedlem.	Merete Witt Lyshøj Alle 7, 2 sal th. 2500 Valby	Tlf: 36 46 43 71 E-mail: mwitt@jubiimail.dk
Best.suppleant.	Ruth Elsøe Strandhaven 15, 3060 Espergærde	Tlf: 4913 2012 E-mail: ruth-e@mail.tele.dk

Bladet sendes gratis til foreningens medlemmer – 4 gange årligt: Uge 8 – 18 – 32 og 45.
Midt i februar, først i maj, først i august og først i november.

Deadline for forslag til artikler er 18. januar, 31. marts, 8. juli samt 8. oktober.
Prisen for enkelte numre er kr. 15.- (+ forsendelse). Abonnement koster kr. 75.- pr. år inkl. forsendelse.
For udenlandske abonnemeter betales desuden porto for forsendelsen..
Tilmelding kan ske ved indbetaling på foreningens girokonto 220 8628.

Kontingent for medlemskab af Slægtshistorisk forening for Storkøbenhavn er: kr. 175.- pr. år, inkl. Slægt & Stavn og 2 numre af Slægten. 2 samboende medlemmer betaler kr. 225.- pr. år.
Gæstebillet til vore foredrag er kr. 20.- pr. gang.
Eftertryk med kildeangivelse er tilladt efter aftale med redaktionen.

Protest over de ændrede åbningstider på Statens Arkiver. Ny underskriftsindsamling!

Vi kan nu konstatere på Statens Arkivers hjemmeside www.sa.dk, at alle landets 4 landsarkiver fra nytår skal lukke om mandagen, holde helt lørdagslukket i årets 4 sommermåneder fra 1. maj til 31. august samt flere andre dage. Mandagslukning kendes også fra offentlige museer og er dér begrundet i, at museerne til gengæld står åbne for indbyggere og tilreisende om søndagen, hvor folk har tid til at være der og bruge tid på samlingerne. Med samme begrundelse holder mange biblioteker åbent om søndagen. Helt lørdagslukket er en meget dårlig service for de af vore erhvervsaktive og yngre brugere, hvor lørdagen er deres eneste mulighed. Samlet en meget stor forringelse for alle landets slægtsforskere.

Det skulle glæde os, hvis landsarkiverne fremover vil yde bedre service ved at holde åbent om søndagen til gengæld. Men desværre er det ikke dette, der på hjemmesiden begrunder mandagslukningen - derimod mindskede bevillinger.

På høringsen den 22. okt. udtalte rigsarkivar Johan Peter Noack: "Vores interesse for historie som enkeltmenneske og som samfundsborgere vil vokse, interessen udvikles med alderen, og der vil som bekendt blive flere ældre. Mange har allerede fået bedre tid til historiske sysler, og flere vil få det. Flere vil ønske mere kultur, herunder i en eller anden målestok flere arkivudvalgte." Kulturminister Brian Mikkelsen udtalte i sin afslutning samme dag: "Alle statslige institutioner skal spare 2 pct. om året i snit. Sådan er det, og sådan er det også inden for kulturverdenen."

Når man læser dette, har man svært ved at forstå årsagen til de mindskede bevillinger, når der samtidigt ønskes større åbenhed i forhold til arkiverne, og når der i forlængelse heraf – formodentlig – vedtages en arkivlov, som nedsætter en række af tilgængelighedsgrænserne. Set i dette lys virker det uheldigt, at den fysiske "tilgængelighed", nemlig åbningstiden, nedsættes med ca. 20%. Hvorfor skal slægtsforskerne og andre brugere spare hele 20%, når der andre steder skal spares 2%? Det er en meget stor forringelse. Samtidig er der på vore arkiver afskediget temmelig mange gode og dygtige medarbejdere, som brugerne vil savne og mangle.

Slægtshistoriske foreninger i Danmark er samlingssted for omkring 5.000 medlemmer med fælles interesse i slægtsforskning. For at dyrke aktiv slægtsforskning er det nødvendigt at besøge bl.a. Statens Arkiver, deriblandt landsarkiverne – ofte i et andet område end der, hvor man er bosiddende.

På vegne af disse slægtsforskere skal vi protestere mod den bebudede indskrænkning af landsarkivernes åbningstider. Specielt tænker vi på, at der frem-

over er lukket om mandagen og helt lukket om lørdagen i de fire sommermåneder.

Hvad er den dybere mening med dette? – Nogle slægtsforskere har deres daglige arbejde i biblioteksvæsenet, hvor der – ud over eksempler på søndagsåbent – også er mange eksempler på følgerne af indskrænkede åbningstider: der kommer ikke færre besøgende af den grund; det samme antal besøgende bliver i stedet koncentreret på færre åbningstimer, med større pres og mere stresset personale til følge, idet behovet for hjælp ikke aftager. Det gør derimod det tidsrum, hvor man kan få hjælp.

Skal man fra københavnsområdet til f.eks. landsarkivet i Viborg for at dyrke intensive studier, vil det være oplagt at gøre dette i forbindelse med, at man rejser dertil om søndagen, så man kan påbegynde sit arkivbesøg på den første hverdag derefter. Ud over længere ventekøer på assistance vil pladserne på film læsesalene blive kraftigere besat fra tirsdag til fredag. Det er en kendt sag, at der allerede nu kan være tidsbegrænsning som følge af for få pladser til forskerne.

Endelig kan vi forudse, at slægtsforskere – som bor i Storkøbenhavn – vil tage på Rigsarkivet om mandagen. Resultat: Rigsarkivet bliver ekstra fyldt om mandagen – men bliver det også ekstra bemanded med personale i publikumsekspeditionen? Ydermere er det kun i københavnsområdet, man har denne mulighed for arkivbesøg om mandagen. I provinsen vil man være nødt til at fravælge arkivbesøg om mandagen. Landsarkiverne har tjent som aflastning for Rigsarkivet, idet benytterne – takket være princippet om kopispredning – på landsarkiverne har kunnet benytte en stor del af de samme mikrokort og mikrofilm som på Rigsarkivet, fordi disse kilder er blevet dubleret til alle Statens Arkiver. Den mulighed falder bort om mandagen.

Hvis man ikke kan afse personaleressourcer om mandagen, kunne alternativet være, at man på landsarkiverne holdt åben, som man ellers gør om lørdagen med kun den sikkerhedsmæssige mest nødvendige bemanning. Herved berøves de besøgende mulighed for at få fundet arkivalier frem. Men de selvhjulpne slægtsforskere vil alligevel være i stand til at klare sig på egen hånd med mikrokort og mikrofilm, som er langt de vigtigste kilder for slægtsforskerne som grundmateriale. De øvrige ugedage kan man så bruge alle de andre vigtige arkivalier.

Bag på midtersiden i dette blad er trykt en underskriftsblanket, som vi meget opfordrer vore læsere til at kopierer og samle underskrifter på, samt indsende dem til mig.

Underskriftsblanketten kan også udprintes fra vor egen hjemmeside. Se denne www.genealogi-kbh.dk under sidste nyt.

Hvorfor slægtsforskning ?

Hvad er slægtsforskning, og hvad er det, der driver så mange mennesker til at dyrke denne interesse? At finde sine rødder, hvem ens forfædre var, og hvor og hvordan de har levet, er nogle af de spørgsmål mange mennesker i vore dage stiller sig selv. I ældre tid var det især adelen og præsterne, der havde styr på deres slægtshistorie, men i vore dage bliver det mere og mere populært at lave sin egen slægts historie. I USA er slægtsforskning den hurtigst voksende hobby. Jeg tror, mange mennesker i vor fortravlede hverdag mangler et holdepunkt, og her kommer slægtsforskningen ind i billedet. Jeg har selv undervist i slægtsforskning, gotisk læsning og skrivning samt EDB i mange år. Det er mennesker i alle aldre og fra alle samfundslag, der her melder sig, for uden forkundskaber kan det være meget svært på egen hånd at besøge vore arkiver. Lysten til at lave slægtsforskning vokser meget i disse år, men desværre begrænses adgangen nu til vore arkiver i hele landet. Også prisen på aftenskoleundervisning er steget markant. Mange har derfor opgivet at komme på kursus. Nok skal der spares i vore dage, men ikke på livskvalitet, og det er lige præcis det, slægtsforskning giver de mennesker, der studerer på vore arkiver.

På billedet her ses min mor Adelheit Toft og hendes lillesøster Cecilia sammen med deres forældre ca. 1900. Begge døtre blev født i Løgumkloster, men flyttede derfra til Kiel. Når jeg ser på disse billeder, både personer og gaden i Løgumkloster, får jeg en hel anden forståelse for disse mennesker og de forhold, de levede under.

EDB og Internet er heldigvis kommet ind i næsten alle danske hjem. Slægtsforskningen har selvfølgelig også taget disse midler i brug. Der er virkelig mange store og nyttige hjemmesider, der kan hjælpe slægtsforskerne i deres søgning; men erstatte et arkivbesøg kan de aldrig. Den helt specielle oplevelse det er, at sidde og lede i gamle arkivalier, og så se sin egen forfaders eller andens slægtningens navn stå på papiret. Denne helt specielle følelse, dette er, kan umuligt beskrives, den skal opleves, og har man prøvet dette nogle gange og er "blevet smittet", kan man ikke stoppe. Der findes ingen "vaccine" imod dette.

Når man ser hvor mange mennesker, der trodser vind og vejr og lægger andre sysler til side for at komme på arkivet, når man oplever med hvilken glæde og begejstring, de beretter om deres oplevelser, så skuffer det mig og mange ligesindede brugere af vore danske arkiver, at man kan finde på at skære omkring 20% af åbningstiden væk samt afskedige mange dygtige og nyttige medarbejdere. Det vil gå hårdt ud over brugerne både nu og i fremtiden.

En anden meget vigtig ting ved slægtsforskning er, at den binder familier og generationer sammen. I vore dage mangler mange familier noget at være sammen om, og her er slægtsforskning helt speciel. De ældre har kendskab til personer, historie og har måske endda billeder af ældre slægtninge. De unge er med på alt med EDB mm., men alle oplysninger, der skal ind på computeren, skal først findes enten hos familie eller på arkiver, og her kan alle familiemedlemmer hjælpe hinanden. Det giver en samhørighed, som mange mangler i dag. Jeg har gennem slægtsforskning fået kontakt med mange rare mennesker, som jeg nu udveksler oplysninger med, mennesker, som jeg ellers aldrig ville have mødt. Det giver mig mening i min tilværelse, og det vil jeg gerne give videre, derfor kæmper jeg så kraftigt mod de forringede åbningstider på Statens Arkiver.

Anna Margrethe Krogh-Thomsen.

Gadeparti fra Løgumkloster ca. 1909, med datidens nyeste barnevogne.

Slægtskabsbetegnelser

Jeg har med interesse læst sidste nummer af jeres udmærkede Slægt og Stavn, hvori var en artikel om slægtskabsbetegnelser klippet fra en gammel Mål og Mæle. Jeg har en kommentar til den artikel, den følger nedenstående:

En kommentar.

I Slægt og Stavn nr. 4 i 2002 oplyser man om danske slægtsbetegnelser, idet der er gengivet en i øvrigt udmærket artikel fra Mål og Mæle, der udgives af Dansk Sprognævn. På et enkelt område mener jeg, at Dansk Sprognævn (DS) har uret. Det er betegnelsen onkel og tante, som falder mig for brystet. Nu skal man være opmærksom på, at DS ikke er en overordnet instans, der fastlægger regler for, hvad dansk er, selv om DS gerne ville det. Men DS's opgave er at opsamle sproget, som det tales af de fleste danskere, hvorefter DS fortæller os, at det må jo så være dansk. I Jylland er vi langt over en million danskere, der siger en hus, en lys, en barn osv.

For os eksisterer det ubestemte kendeord "et" slet ikke. Men alligevel vil DS ikke anerkende det som korrekt dansk. Men fordi et par millioner danskere ikke kender forskel på onkel og tante og morbror/moster og farbror/faster, så godkender man den upræcise og forvirrende sammenblanding og kalder det dansk. Jeg vil råde slægtsforskere til ikke at hoppe på den limpind. Hvis man skal beskrive et slægtskabsforhold med ord, så er det vigtigt ikke at skabe forvirring. I min familie har vi et ikke helt sædvanligt forhold, idet min onkel (ifølge DS) er gift med min tante. Hvad betyder det? Ja det kan betyde, at min onkel er død og min tante er død, og så har min onkel og tante - altså de efterlevende - giftet sig med hinanden. Det kan også betyde et ganske almindeligt ægteskab imellem min onkel og tante.

*Men hvem er de? Prøv selv at lege lidt med, hvor mange konstellationer disse onkler og tanter kan blive til. Det er ikke så få. Hvis jeg i stedet for skriver: min morbror er gift med min faster, så kan enhver se, hvorledes det hænger sammen. Da min far og mor giftede sig, så blev min mors bror forelsket i min fars søster, og så giftede de sig også. Jeg har altså et hold fætre og kusiner, som jeg er dobbelt beslægtet med. Men i den slægtskabssammenhæng optræder hverken en onkel eller en tante. Lad mig derfor slå fast, **at en onkel eller en tante er man ikke blodbeslægtet med.** Hvis man fastholder den regel som slægtsforsker og husker den, når man skal beskrive et slægtskabsforhold, så kan læseren ved blot at slå hjernen til følge med og danne sig et billede af slægtsforholdet.*

Og lad så DS og andre danskere fortsat forplumre sproget med deres onkler og tanter.

Henning Kiilerich

Skanderborg Amts Mandtal 1700

I Slægt & Stavn nr. 3 og 4 år 2001 omtalte jeg de tre bind mandtaller, som foreningen havde indkøbt til sit bibliotek. Mandtallerne er i øvrigt udarbejdet af Gary Horlacher i Utah, der som omtalt andetsteds glæder sig til at gæsteforelæse for foreningens medlemmer.

Artiklerne var ikke 100 % korrekte. Jeg modtog en del reaktioner, da de var blevet trykt, et godt tegn på, at bladets artikler bliver læst. De fleste kom fra personer, der ønskede at bruge mandtallet fra Skanderborg amt. Det er foretaget i december 1700 – i et enkelt herred dog i januar 1701.

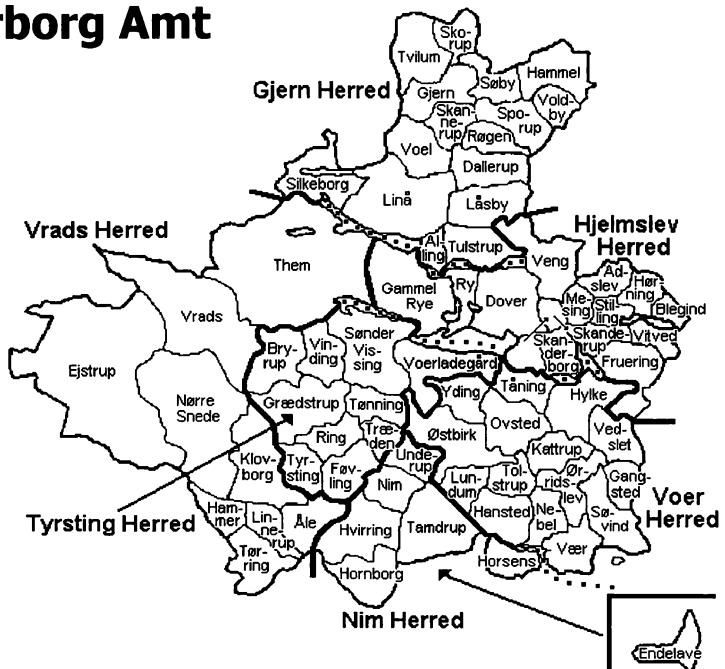
Det var på daværende tidspunkt bestilt i bogform, men ikke modtaget endnu.

Det er det nu. Så interesserede medlemmer kan nu låne det i foreningens bibliotek.

Jeg mener, et par stykker direkte henvendte sig til mig om muligheden for at købe kopier af udvalgte sogne. Den ene person har fået sit sogn, men den anden: hvem var det? Desværre kan jeg ikke selv se det nogen steder, så jeg må bede den pågældende om at henvende sig til mig på ny.

Erling Dujardin

Skanderborg Amt

Sofie og Mads

Er de mest populære navne, Sofie topper igen pigernes hitliste i 1. halvår 2002. Efter at have været fortrængt til andenpladsen i et år er Sofie nu igen tilbage på førstepladsen som det mest populære pigenavn i 1. halvår af 2002. 31 ud af 1.000 piger født i 1. halvår i fjor fik navnet Sofie. Nye på listen over de 50 mest anvendte pigenavne er Amanda, Lea, Stine og Olivia.

Årets højdespringer blandt pigenavnene er Jasmin fra en placering som nr. 44 i 1. halvår af 2001 til en placering som nr. 31 i 1. halvår i fjor. Pigenavnet Mette faldt 11 pladser ned ad listen fra nr. 37 til nr. 48.

Pigenavnene Christina, Pernille, Mie og Simone er røget helt ud af listen siden 1. halvår 2001.

Mads overhaler Mathias

Efter tre år på toppen er Mathias nu slået af førstepladsen. I stedet for er det Mads, der er det mest populære drengenavn. 28 ud af 1.000 drenge født i 1. halvår i fjor fik navnet Mads. Nye på listen over de 50 mest anvendte drengenavne er Marius, Albert, Laurits og Asger.

Årets højdespringere blandt drengenavnene er Lucas og Oscar fra en placering som henholdsvis nr. 18 og nr. 34 i 1. halvår af 2001 til en placering som henholdsvis nr. 10 og nr. 26 i 1. halvår i fjor. Drengenavnet Nicolai faldt ti pladser ned ad listen fra nr. 2 til nr. 12.

Morten, David, August og Niels

er røget helt ud af listen siden 1. halvår 2001.

Top 10

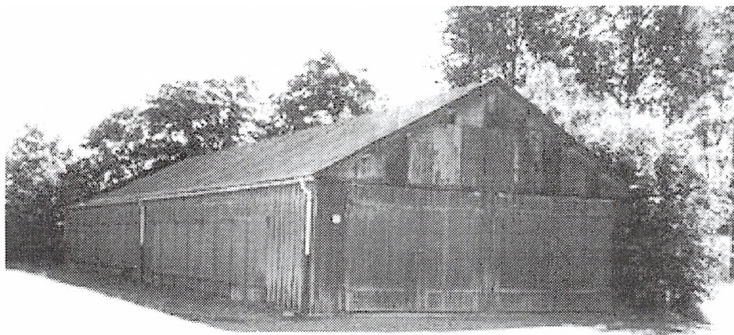
1. Sofie/Mads
2. Emma/Mikkel
3. Julie/Mathias
4. Laura/Frederik
5. Mathilde/Emil
6. Caroline/Tobias
7. Sara/Rasmus
8. Cecilie/Magnus
9. Ida/Christian
10. Anna/Luckas

Mon ikke navnet Felix vil hitte i årets 2. halvdel af 2002. I Danmark findes der 422 mænd der bærer fornavnet Felix. Men kun én prins bærer det flotte navn Felix.

Batteritogsmagasinet på Vestvolden, hvad er det?

Da man anlagde Vestvolden lagde man skinner, med normal sporvidde, langs den østlige side (Københavnssiden) af voldgaden fra gl. Køge Landevej til Husum station med tilslutning til Vestbanen og Frederikssundsbanen. I første omgang var det for at transportere byggematerialer, men desværre brugte man nogle meget slidte skinner. Da byggeriet var færdigt, optog man skinnerne fra Husum og ned til ca. ud for Fortvej.

I 1891 bestilte Krigs-ministeriet hos det franske firma "Forges et Chantiers de la Méditerranée" 6 kanoner monteret på jernbanevogne. De blev først leveret i 1893. Til opbevaring af disse 6 vogne ønskede artilleriet opført et bølgebliksskur et sted bag Volden, evt. mellem Roskildevej og Front VII (lidt syd for Rødovre Parkvej). 2. Ingeniør-direktion mente ikke dette var hensigtsmæssigt, da en del af voldgaden her var offentlig landevej og man havde kun adgang til arealer der ligger vest for voldgaden. Sporene ligger alle steder øst for voldgaden. Man mente, at krydsning af spor og vej ville kunne medføre kaotiske situationer, især i krigstid. Derfor udarbejdede man et forslag, hvori bl.a. står:

"Magasinet er her beliggende paa Front XIII - XIV tæt Syd for Barakkelejren, Øst for Voldgaden, hvorved alle Spor over denne undgaas. Magasinet har kun Indkørsel gennem den ene Gavl, saaledes at der i den anden Gavl, uden betydelig Bekostning, vil kunne indrettes et mindre Rum til Ammunition, Redskaber m.m. Uden for Bygningen er der dernæst Plads til et Rangerspor med passende Overgangs Kurver" (Barakkelejren er Ejbylejren). Placeringen blev man enige om og gik så videre med projektet.

Den 21. juni 1893 fremsender 2. Ingeniørdirektions 1. Bygningsdistrikt: *Special Overslag nr. 65 over Bekostningen ved Opførelsen af et Magasin til et Batteritog.*

I alt til Beløb 15000 Kr. -- bygges af Bindingsværk der beklædes med Bølgeblik --og afgiver Plads til seks Batterivogne og to almindelige aabne Godsvogne(P-Vogne) uden Bremsekupé, der rangeres paa to parallelle Spor.

Beløbet fordeler sig med:

Magasinet	7636,20
Spor-anlæg	6975,00
Tilsyn og Honorar	388,80

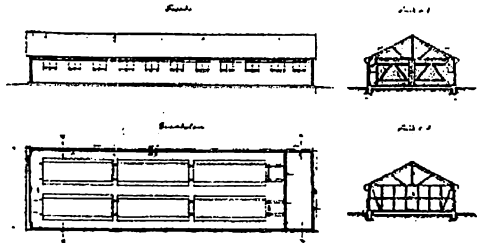
*Det er vigtigt, at de 2 godsvogne skal være aabne og uden bremsekupé, da det vil være meget dyrere med lukkede vogne, de kræver større højde. Dette er for dyrt, man kan kun bevillige 12.000. Så der udarbejdes "**Speciel Overslag nr. 66**", på dette beløb, -- hvilket er opnaaet ved at gjøre Magasinet 28' fod og 6 tommer" kortere saa at det kun kan rumme seks Batterivogne paa et dobbelt Spor -- samt ved at udelade det særlige Rangeringsspor parallelt med Enceintespoeret.*

Grunden, magasinet ligger på, er en del af det gamle matr. nr. 8 af Hvissinge by, Glostrup sogn. Krigsministeriet opkøbte en del jord der, hvor volden skulle bygges. Meget var til overs, da man var færdige med byggeriet. En del af det solgte man fra igen, og noget beholdt man. Netop jorden her, og der hvor Ejbylejren opførtes, var noget af det, man beholdt. Tilsyneladende kun lige til skellinien syd for magasinet, nu stien fra Rødovre Parkvej.

De indvendige mål i bygningen skulle omsat til nutidige mål være: Længde 26,4 m. og bredde 8,76 m. Det skulle give et indvendigt areal på : 231,26 m². Ikke noget helt lille Bølgeblik-skur. Højden indvendig fra skinnens overkant op til tagbjælke er 9 fod = 2,83 m. Dette er så den bygning, der bliver opført.

Magasinet

*Skafkonten.
Magasinet for de Batterivogne.*

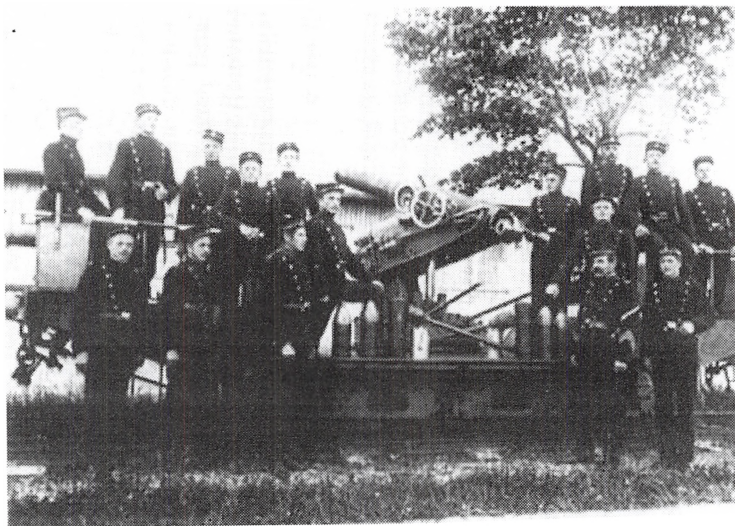

Den 31/7 1893 skrives der kontrakt med Entreprenør V. Pedersen, men kun på godt det halve af beløbet, nemlig 6050 Kr. Vi har ikke fundet de i kontrakten nævnte arbejdsbeskrivelser, så vi ved ikke, hvad det helt konkret er for arbejder, han skal lave, men det er nok nærliggende at tro, at det er selve magasinet. Det står i overslaget til 6036,20 kr.. Så er selve sporarbejderne nok udført af Ingeniørtropperne, der fra ca. 1880 havde et Jernbanekompani.

Deres opgaver var: Bygning af provisoriske jernbaner, rangering, ødelæggelse af jernbaner og reparation af ødelagte jernbaner. Der blev anskaffet en del specielt materiel til at klare disse opgaver. Kompagniet brugte både stats- og privatbaner til uddannelse af personel. Så dette sporarbejde kan have været en god opgave at øve sig på. Hver måned blev der under voldsbyggeriet udfærdiget rapporter over, hvad der var blevet lavet. Vi har fundet en fra juli måned, hvor der står, at V. Pedersen har haft folk i gang fra 18. - 31. juli. Lidt ejendommeligt, når kontrakten er underskrevet 31 juli. Her er også en "*Fortegnelse over Regninger der indsendes til udbetaling*" fra august måned. Det er kun uddrag af en meget lang fortegnelse, men næsten nederst figurerer: "*Magasinet for et Batteritog*".

I Frankrig bestilte Krigsministeriet som nævnt i 1891 6 kanoner monteret på jernbanevogne, med normal sporvidde. Det franske firma: "*Forges et Chantiers de la Méditerranée*" fremsendte i april 1891 en kontrakt på de ønskede kanoner, tilpasset dansk 15 cm ammunition. De var konstrueret af firmaets ingeniør, direktør Canet. Leveringstiden var sat til 8 måneder. I november 1891 sendte man en officer ned for at kontrollere færdiggørelsen, men det trak ud og i november 1892 blev han hjemkaldt. Først i maj 1893 var de færdige til afprøvning. De blev betegnet: "*Model Canet 91, 15 cm. S. H. i Jernbaneaffutage*" (S = stål, H = haubits)

Affutage: Det underlag på hjul eller den søjle, hvori det egentlige kanonrør hviler og som muliggør, at dette kan rettes i højden eller siden, eventuelt transporteres (køres - feltaffutage). Haubits: Kanon, der i modsætning til fladbaneskytset, "*kaster*" sit projektil op i luften således, at det går lodret ned i målet.

På billedet af soldaterne på Batteritoget kan man tydeligt se Batteritogsmagasinet i baggrunden.

Det er det billede man altid ser, men det skyldes nok, at der tilsyneladende ikke rigtigt er fundet andre.

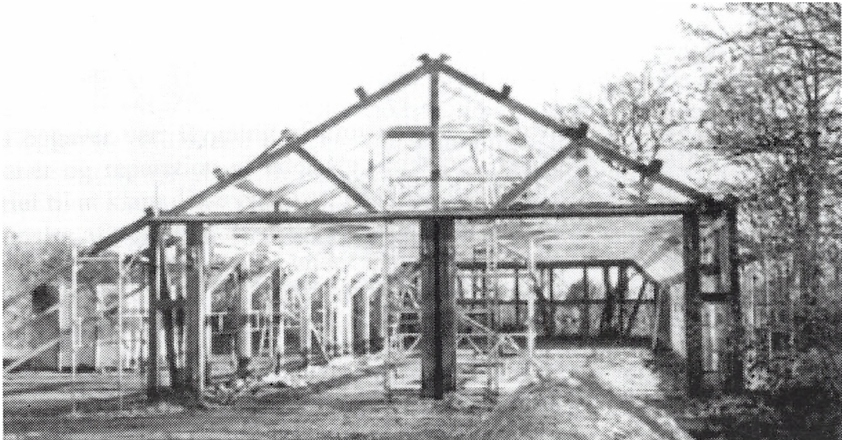
Der er dog i hvert fald et mere af Batteritoget, men der står 10.

Fæstningskompagni foran, så man næsten ikke kan se toget.

I engelske og tyske våbenhistoriske bøger er det danske køb af Batteritoget omtalt, men ikke helt korrekt. Det er vel stort set de samme vogne, men den danske betegnelse var: "model 91". At der står, de er indkøbt til forsvar af kysten, kan vel være korrekt nok, da de jo kunne køre næsten helt ud til Køge Bugt, og man havde også udset sig placeringer oppe ved Taarbæk.

Da byggeriet nærmer sig sin afslutning, finder man ud af, at der skulle have været en inspektionsgrav, 5 fod dyb, så man kunne komme ned under vognene. Der bevilliges 300 kr. til denne grav. Der er desværre problemer, idet man ikke kan få pudset siderne færdig, da der bliver ved med at trænge vand ind. Det foreslås, at man venter til foråret, så er grundvandstanden måske sunket. Endeligt bliver man enige om at forsøge med en dybde på 3½ fod. Det ser ud til at være i orden, og den sag kan afsluttes.

Man har dog undladt at tage højde for, at kanonerne skal kunne løftes af vognene. Det kan ikke lade sig gøre inde i magasinet, da bjælkerne ikke er dimensioneret til den ekstra vægt. Desuden er der heller ikke højt nok. Det ender vist med, at man i første omgang nøjes med en af artilleriets mobile trebenede kraner. Der findes tegninger af en udendørs kran, men om den nogensinde er blevet lavet, står hen i det uvisse. Som det ses af brevkopier, bliver byggeriet dog afsluttet - endog med en besparelse.

I november- december 1999 nedtager Rødovre Kommune i samarbejde med Projekt Vestvolden bygningen i Avedørelejren. Man opmagasinerer en stor del af materialerne, (desværre kasserede man bølgeblekket, det var måske heller ikke bedre værd) med henblik på en evt. senere genopførelse på det oprindelige fundament. Billederne, der er taget af Projekt Vestvolden, viser nedtagningen og aflæsningen ved Artillerimagasinet på

Vestvolden. Da man manglede at nedtage det sidste, kom stormen den 3. december 1999 og den knækkede nogle af stolperne nede ved fodremmen.

Hvor meget de gamle materialer er værd, skal der ses nærmere på. Der bliver nok mere tale om en rekonstruktion og ikke en genopførelse. Det er jo heller ikke sikkert, at fundamentet er noget værd.

Det er allsammen 108 år gammelt og det er tvivlsomt, om bygningen altid er blevet holdt ordentlig vedlige.

"Vestvolden pleje og anlægsplan 2000-2005": Den er udgivet af Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde med Københavns Amt, Københavns kommune, Rødovre Kommune, Brøndby Kommune og Hvidovre Kommune i 1999. Den indeholder mange forslag, planer og visioner, som borgmestrene fra de ovennævnte kommuner har skrevet under på.

De underskrivende parter forpligter sig til at arbejde for at føre planens bestemmelser ud i livet og dermed fremme fredningens formål. En sådan genopførelse / rekonstruktion vil være en bekostelig affære, men når nu vi er færdige med at granske i arkiverne, må vi til at undersøge, om der er muligheder for, at nogle fonde vil betale for denne bygningsrekonstruktion, som har historisk værdi.

Den vil, som der står i plejeplanen, kunne anvendes til forskellige formål. Så hvis Batteritogsmagasinet kommer op at stå igen, betalt af fonde og på grund af den forskning, som vi med tilskud fra *"Rødovre Kommunes 100 års Jubilæumsfond"* har udført, så kan man da sige, at det er en jubilæumsgave, der er synlig for borgerne.

af Tage Ejbøl, Rødovre Lokalhistoriske Forening.

EFTERLYSNING

Har De billeder, private skrifter eller andre ting der relaterer til Vestvolden/ Batteritogsmagasinet, så er Lokalhistorisk Forening og Samlingen er meget interesseret i at låne det til kopiering. Henvend Dem venligst til: Tage Ejbøl tlf: 3641 1651 eller til Lokalhistorisk Samling tlf: 3641 0088

Kongelig skandale på slottet Udstilling på Rosenborg slot om de danske kongers sande stamtræ. Se her at Chr. VII i virkeligheden var søn af en adjutant, og hele historien, om Louise Augusta den "uægte kronprinsesse". Udstillingen åbner d. 14. februar 2003 og varer til d. 27. april 2003. Læs også bogen "Kærlighedsbarn" af Maria Helleberg som også har lavet udstillingen på Rosenborg slot. *Gitte Bergendorff Høstbo*

En tragisk kvindeskikkelse i 1800-tallet

For nogle år siden var jeg på Rigsarkivet for at finde min tipoldemor. Jeg vidste omtrent, hvor jeg skulle søge, men jeg fik lidt af et chok, da jeg fandt det. Nu vil jeg fortælle lidt af hendes historie. Hendes navn var Anne Marie Jørgensdatter.

Hun havde en kummerlig barndom. Kom ud at tjene som 9-årig, kunne hverken læse eller skrive, blev gift som 18-årig og fik 8 børn.

Det sidste år før tragedien, bor hendes plejemor hos hende. Denne dør af brystsyge og samtidig dør et barn også af brystsyge.

Den dag hendes mand er i skifteretten for at ordne plejemoderens bo, er han syg og dør i løbet af nogle dage, og hun aner ikke sine levende råd. Hun forsøger at få hjælp flere steder, men der er ingen hjælp at finde. Så sker katastrofen! En nabo beder hende hjælpe med til et tyveri på en kobbermølle i Roskilde (lå på Roskilde torv), som bliver opdaget. Herefter gik det bare galt for hende.

Den 12. marts 1825 kom der en anmeldelse til politiet i Roskilde, at man tidligt om morgenen havde hørt skrig fra hendes hjem. Man formodede, at der var sket en ulykke. Politiet foranstaltede en undersøgelse på bopælen og fandt da hendes to yngste børn – en dreng ved navn Henrik på 6 år og en pige Cicilia på 3 år – døde i sengen. Hun selv blev fundet med et sår på halsen i en seng på loftet tildækket med halm. Hun havde lidt et betydeligt blodtab men viste livstegn. To læger blev tilkaldt, ved hvis hjælp hun blev så rask, at hun kunne afhøres.

Ved forhøret forklarede hun, at hun ved sin mands død i efteråret 1824 havde 8 børn, hvoraf 4 var hjemme hos hende i meget trængende omstændigheder. Selv om hun gav sig i kast med, hvad hun kunne finde af arbejde, havde hun ikke nogen mulighed for at få det fornødne til livets ophold for sig og sine børn. Derudover stod hun for at skulle flytte og havde endnu ikke fundet husly, som hun havde mulighed for at betale. Samtidig havde hun bekymringer og anger over det tyveri, som hun havde været med til at begå. Hun frygtede for den tort og straf hun ville få og var angst for sine børns skæbne.

I nogen tid havde hun følt sig forvirret i hovedet. Hun havde ikke kunnet sove ordentligt natten inden, hun myrdede sine børn, fordi hun spekulerede på sin og sine børns fremtid. Da sønnen Henrik netop på dette tidspunkt var angrebet af kighoste, benyttede hun efter en pludselig indskydelse lejligheden til at kvæle ham med et snoet tørklæde, da han fik et hosteanfald. Derefter kvalte hun datteren Cicilia på samme måde. De to andre børn – Anne Marie på 10 år og Anne Kirstine på 8 år – var vågnet og gav sig til at skribe. For at få dem til at tie truede moderen dem med en hammer, idet hun var bange for, at naboerne skulle

høre børnene skrike.

Herefter gik moderen op på loftet, hvor hun med en kniv skar halsen over på sig selv. Da hun blev fundet, havde hun lidt et stort blodtab, men blev reddet. De to tidligere omtalte læger forklarede i retten, at hun havde tilføjet sig et sår af to tommers længde, og den halve diameter af luftrøret var overskåret.

I retten oplyste en overlæge Seidelin (en meget erfaren læge i sindssygdomme), at han ikke har fundet spor af sindsforvirring hos den tiltalte, men at hun havde en meget heftig karakter, at hun var opdraget uden religiøse og moralske begreber, at hun siden sin mands død havde lidt af næringssorger, samt at hun har været nedtrykt af sorg over børnenes sygdom og været ængstelig for hvilken straf, hun ville få for det tyveri, hun havde været med til at begå.

Han oplyste endvidere, at hun i næsten 3 år ikke havde menstrueret, men at hun ved den tid, hvor menstruationen skulle have indfundet sig, havde lidt af megen hovedpine. Efter hans erfaringer kunne en sådan udeblivelse af menstruation have en afgørende indflydelse på nervesystemet og sindet. Han var ikke i tvivl om, at hun til visse tider var berøvet fornøftens brug, og at dette var grunden til, at hun havde udøvet den misgerning, hvorfor hun tiltaltes. Hun forklarede selv, at hun havde været meget forvirret, da hun begik den skrækkelige forbrydelse mod sine børn, at hun ikke vidste, hvad hun foretog sig eller kunne indse følgerne heraf.

I øvrigt gjorde flere personer under afhøringen opmærksom på, at hun efter sin sidste fødsel ofte havde klaget over stærk hovedpine, og at hun ofte blev ramt af kramper. I sådanne tilfælde var hun meget forvirret i hovedet.

Man mente, at det ikke var uantageligt, at hun havde forøvet drabene i en sindsforvirret tilstand, hvor hun ikke var ved sin fornøfts fulde brug. Man mente ikke, at hun kunne straffes for forsætligt drab, som ville give livsstraf, men at hun passende burde have en tidsbestemt straf på offentligt arbejde.

Vidnesbyrdet om hende var også, at hun altid havde været en stræbsom og retskaffen kone i sit hjem samt en god moder for sine børn, som hun trods fattigdom altid havde holdt rene og ordentlige.

Hun blev dømt til halshugning og til at blive lagt på hjul og stejle på Roskilde torv netop på stedet, hvor hun havde været med til at stjæle, men på grund af omstændighederne (hendes sindstilstand) blev det indstillet: *"at arrestantinden Ane Marie Jørgensdatter alt maa eftergives den hende ved Deres Majestæts Høiesterets Dom af 7de Februari sidstleden tilfundne Livsstraf, imod at hun hensættes til Arbejde i Kjøbenhavns Tughus for Livstid."*

Det Kongelige Danske Cancellie den 8de Marts 1826

De to piger blev anbragt i børnehuset, hvor de måtte arbejde til de var 25 år. Det sagdes, at *"de var i lære i spindestuen for kost og logi"*. Så de blev på en måde også straffet.

Har du præster blandt dine aner?

Andre præstehistorikere end Wiberg

Jeg har en del præster blandt mine aner og har i den forbindelse tidligere suppleret Wibergs oplysninger via andre præstehistoriske kilder. For ½ års tid siden løb jeg igen ind i, at nogle af mine aner hørte til en præsteslægt i 1500- og 1600-tallet: Buch-slægten i Sønderjylland.

Dette bragte mig i kontakt med Buch-Netværket (www.skivdal.dk/buch-net/), der er en utroligt omfattende samling af Buch-aner og Buch-efterslægt. Buch-Netværket angiver også kilder og blandt disse naturligt nok Wibergs præstehistorie, men ikke andre præstehistorikere.

Ved nærmere kontakt med enkeltpersoner omkring Buch-Netværket, henviste jeg bl.a. til Aa. Dahl og L. Vesten og blev så spurgt: Hvem er det?

Derfor dette indlæg, der forhåbentlig kan hjælpe andre slægtsforskere med præster blandt deres aner.

Wibergs præstehistorie blev udgivet i 1870. Hans indsamling af data skete via spørgeskemaer til præstekolleger i det ganske land. Så vidt jer er orienteret blev spørgeskemaerne udsendt i 1850-erne. Wibergs Præstehistorie kender alle fordi den nåede frem til trykning og står på alle arkiver og en del biblioteker.

Men flere andre har arbejdet på en opdatering/videreførelse af Wiberg. Disse arbejder er dog aldrig nået frem til trykning – desværre, fordi de faktisk er meget omfattende. Noget andet er, at disse forsøg på videreførelser er udarbejdet ca. 100 år senere end Wiberg indhentede sit materiale og alene af den grund nok er mere præcise og fyldige. Dette sidste gælder i særlig grad nr. 10: Danmarks Præstehistorie – et seddelarkiv.

Disse **andre præstehistoriske kilder** findes alle på Rigsarkivet i Håndskriftssamlingen, XIV, Almindelig Personalhistorie, N, Gejstlighed.

Nr. 7, Pastor L. Vestens samling til en dansk præstehistorie

Består af 62 såkaldte 'kapsler', der dækker over 62 specialfremstillede 'cigarkasser' med messinghængsel (+ rigsarkivets solide sejlgarn). Kasserne er prop fyldte med små og større sedler – hver omhandlende en præst. Sedlerne er ordnet alfabetisk efter præsternes efternavne. Formentlig afleveret til arkivet i 1950'erne.

Nr. 8, Pastor Aage Dahls præstehistoriske samlinger

Består af i alt 89 bind, maskinskrevne og indbundet. Materialet er ordnet efter stifter, amter og herreder. Afleveret i 1975. Aa. Dahl skriver selv, at han har arbejdet på denne i 40 år. Han har gennemgået trykt litteratur af personalhistorisk og lokal-

historisk art samt systematisk gennemgået landets kirkebøger og gejstlige skifteprotokoller.

Fra samme **Aa. Dahl** findes på Rigsarkivets læsesal hans personlige eksemplar af Wiberg (gennemstukket med hvide blade), hvilket har givet plads til egne kommentarer, hvoraf kan aflæses, hvor han har korrigeret.

Nr. 10, Danmarks præstehistorie

En materialesamling (seddelarkiv) til nyudgave af Wibergs Præstehistorie. Samlingen består af 169 kartotekskasser (ca. 35 cm. lange) og 5 pakker. Mange af disse kasser (10 – 20 sogne i hver) er navnekartoteker (seddelarkiv) over præster – ordnet efter sogne (ligesom Wiberg). For hver præst er materialet ordnet således, at én seddel omfatter én kildehenvisning eller én kort kommentar med kildehenvisning. (Wiberg har enkelte kildehenvisninger). Arbejdet på denne præstehistorie blev standset i 1974 efter at have stået på i mere end 30 år. Registraturen er desværre ikke ganske præcis med hensyn til hvilke sogne, der kan findes i hvilke kasser!

Disse tre kilder er ganske væsentlige opdateringer af Wibergs Præstehistorie fra 1870. Herudover findes på rigsarkivet i Håndskriftssamlingen følgende privat-eksemplarer af Wibergs Præstehistorie – alle med mange håndskrevne tilføjelser. Disse eksemplarer har tilhørt:

- Nr. 4, Pastor Erhard Qvistgaard
- Nr. 5, Arkivar S. Nygaard
- Nr. 6, Pastor Anders Hansen Nielsen
- Nr. 9, H.H. Schou

Til illustration af mulighederne i disse andre præstehistoriske kilder har jeg neden for afskrevet forskellige kilder med udgangspunkt i én enkelt præst (og provst) **Magister Jens/Hans Sørensen (Buch) i Ølgod Sogn, Ribe Stift**, hvor Wiberg bl.a. sætter spørgsmålstegne ved om han er formandens søn.

NB *Al tekst i kursiv er direkte afskrift efter kilder.*

Enkelte steder har jeg indsat forklarende/kommenterende [] med lodret skrift.

Wiberg, Bind III side 659.

Ølgod (St. Laurentii K.) og Strelluf, Ø. Horne Herred, Ribe Amt og Stift.

2. 1606 F.S. [Formandens Søn] ? *Hans Sørensen*: gift Kirsten Poulsdtr. vistnok af Øsse-Næsborg; see P.J. Hemmet; P. Clausen og J.T. Mumme, alle i Albæk-Voer; S.H. Ølgod i Gjesing-Nørager; J.H. Ølgod i Ormslev-K; [levede 1641; lod Prædikestolen gjøre 1609].

Aage Dahl. Danmarks Præstehistorie, bind 65, Ribe Amt III, side 26. Ølgod-Strelluf.

3. 1606-1659. Provst Mag. Jens (Hans) Sørensen. Født Ølgod 15.. Form. Søn. Imm. Kbh. Kommun. 1592. 1605 p. Kpl. Ølgod-Strelluf. Ord. 26/11 s.A. 1606 Sp. Sm.St. Lod 1609 Prædikestolen gøre. 1633 Provst Ø. Horne Herr. Død Ølgod 1659.

Gift 16.. Kirsten Poulsdatter, ant. Født Øsse 15.. Datter af Sp. Øsse-Næsbjerg Poul Jørgensen Barfoed og Anna Lauritsdatter Riber. 3 S., 1 Dtr. Se P.I. Hemmet, P. Clausen & T.I. Mumme i Albæk-V; Eftm.; S.H. Ølgod i Gesing-N; J.H. Ølgod i Ormslev-K; O.J. Bang i Højen-J.

[Bemærk at Aa. Dahl har ham som præst nr. 3 i dette sogn!]

L. Vesten.

Hans Sørensen Buch (1592-1642) - Han var Søn af Sognepræst Søren Jensen Buch i Ølgod og Strellev og blev 1592 indskrevet til Kommunitetet ved Universitetet.

I Aaret 1606 blev han kaldet til Faderens Eftermand som Sognepræst i Ølgod og Strellev og han levede endnu 1642 da han stævnedes for Gæld til en Borger i Ribe.

Han var gift med Kirsten Poulsdatter, hvis Fader var Provst Poul Jørgensen Barfoed i Øse og Næsbjerg. Sønnen Peder blev Faderens Eftermand i Embedet. Søren blev Provst i Gjesing og Nørager. Jens blev Sognepræst i Ormslev og Kolt. Datteren Ane blev gift med de tre Præster i Albæk og Vor: Peder Iversen Hemmet, Poul Clausen og Jacob Thomsen Mumme.

Danmarks Præstehistorie - seddelarkiv over de enkelte sogne/præster.

1. Endnu p. her 27/4 1642 da han dømtes til at betale gæld tilbage til borger i Ribe (HP. 44. f. 184b)
2. Sag om hans økonomiske mellemværende med en borger i Ribe (V.L.D. 1631 C. fol 95b)
3. s. af Pastor Søren Jensen Buch. død efter 1641, sognepr. død Ø. [Ølgod] 1606 (H.G.S. Sabroes Forfædre)
4. Kancelliets Brevbøger 1640-41, p. 63
5. Ny Kgl. Samling 2691, VI, 61.
Var 1633 Provst; agiterede som saadan mod Valget af Mads Hansen Trane til Sp. i Thorstrup-Horne; han vilde have en ved Navn Jørgensen (Hist.-Stat. Maanedes .?. S. 5 b)
6. P. Storgaard Pedersen: Ølgod Sogn, s. 15 f., + 20 f. +22
7. H.K. Kristensen: Øster Horne Herred, s. 174 + 345
8. Fra Ribe Amt 1903, s. 133
9. Fra Ribe Amt 1946, s. 388 + 391 + 393 f.
10. Hans Severinsen, 1610, Kh.S. 5. .?. II 560
11. Kh.S. 6 Rk. III, 180
12. Kh.S. VIII, 548
13. 1619. Kr. Bib. 682
14. 1632. Kr. Bib. 676 + 828
15. 1632. Kr. Bib. 144 + 214

16. 1639. Kr. Bib. 960 f.
17. Klitj. I, 35
18. *Wiberg formoder, at Hr. Søren Hansen Ølgod var Søn af Hr. Hans Sørensen til Ølgod-Strelluf. Hr. Søren Hansen Ølgods Søster var Karen Hansdatter Ølgod, gift med Hr. Oluf Bang, Sognepræst til Højer Herlev. Se om Hr. Søren Hansen Ølgods Slægt Seddel paa: Højer-Jerlev - Oluf Bang - Skifte 8. juli 1685.*
19. *Jyske Tegnelse 19.12.1639
Hr Hans Sørensen til Ølgod har for seks (år) siden ganske mistet sit 'sicht och siun', hvorpå han har kostet store penge og det, han skulle holde hans mange fattige børn fremmed, anvendt, dog aldeles intet dermed udrettet. Provsten Hr. Hans i Ølgod.
Indkomne breve i Ribe bispearkiv 9/9 1633*
20. *Det er sikkert, at hans hustru Kirsten Poulsdatter er datter af hr. Poul Jørgensen Barfod til Øsse-Næsborg. Se seddel på: Vorde Fiskebæk-Roulund - Mads . .*
21. *Dec. 1639: Præst til Ølgod og Strelluf H.S. søger kongen om hjælp, da han på grund af sine øjnes skrøbelighed i 6 år har måttet holde capellan, og desuden har tilsat sin formue ved rejser til kilder i Tisvilde, Skaane og Holsten og ved fornemme oculister og læger. Foruden sine 9 børn der er døde, har han 11 levende samt hustru.
D.K. indkomne breve 1487-1660*
22. *L. Daae, 102. Imm. 1586 i Rostock, og kaldes da Hans Sørensen Ølgod*
23. *s. af Pastor Søren Jensen Buch. ~ Kirsten Poulsdatter (Barfod), d. af Pastor Poul Jørgensen Barfod og Anne Lambertsdatter Riber.
Slægten Lind [henviser til slægtsbogen: 'Slægten Lind' af apoteker Jens Lind, Skive 1944]*
24. *2. M. Jens Sørensen Ølgod. Rørdam, Kbh. Univ. Hist. III, 443. Pers.T. IV, 333 - 4. Rk. I, 129 - III, 59 - 6.r. IV, 208 - V, 104*
25. *Vejle Amts Årbog 1942, s. 8 f.*
26. *1641 Sml.Jyll.T. I, 324.*

Alle sedler er håndskrevne – dog med latinsk skrift – og jeg kan have læst nogle af disse forkert. Således er jeg f.eks. lidt usikker med hensyn til om jeg har afskrevet korrekt ved

1. kilde 11: Kh.S.,
2. kilde 14: Kr. Bib. og
3. kilde 17: Klitj. I, 35.

Kender nogen til disse kilder vil det glæde mig at blive oplyst om præcise formuleringer.

Qvistgaards eksemplar af Wiberg

Ad Hans Sørensen. Tilføjelse: Tilskrevet, at han er *ord* (orderet) 1605 26/11. Desuden umiddelbart efter navnet Hans Sørensen ^{±±} [to kryds, som formentlig betyder (jf. Wibergs brug af samme) at han er 'kaldet til adjunctus et successor']. Desuden er tilskrevet *Pr* [provst] 1633 og 17 B [17 børn]. Sidst er tilskrevet: *død 1659. Blind c 1633.*

Har du prøvet Hvem Forsker Hvad?

De fleste slægtsforskere kender Hvem Forsker Hvad. Årbogen er udkommet siden 1969 og har bragt i tusindvis af efterlysninger fra et utal af danske og udenlandske slægtsforskere, og mange kontakter er blevet knyttet gennem dette nyttige værk.

Det er gratis at sende et indlæg til Hvem Forsker Hvad 2003, men du binder dig til at købe et eksemplar af bogen. Bogen koster i øjeblikket 120 kr. i abonnement. De slægtsforskere, der modtager Hvem Forsker Hvad gennem medlemskab af visse SSF-foreninger, er naturligvis også velkomne til at sende indlæg til årbogen.

Der er næsten ingen grænser for, hvordan et indlæg i Hvem Forsker Hvad kan se ud – det er vist kun fantasien der sætter grænserne. Savner du inspiration, så prøv at læse nogle indlæg i en af de seneste udgaver. Bagest i bogen finder du også en kort skrivevejledning. Indlæg må fylde omkring et tusind tegn – det svarer omtrent til en halv A4-side.

Der er to deadlines til Hvem Forsker Hvad 2003:

Hånd- og maskinskrevne indlæg skal være mig i hænde senest 1. marts 2003. Indlæg, indsendt pr. e-mail eller på diskette, kan vente til 1. april 2003. Men indlæg modtages naturligvis hele året rundt, og hvorfor ikke skrive det allerede nu? Du kan også læse mere om Hvem Forsker Hvad på vores hjemmeside: www.hvemforskerhvad.dk.

Dit indlæg skal sendes til:

Michael Bach, Rolfsvej 14, 3.tv., 2000 Frederiksberg

E-mail: info@hvemforskerhvad.dk

Spørgsmål vedrørende abonnement skal derimod rettes til:

Syddansk Universitetsforlag

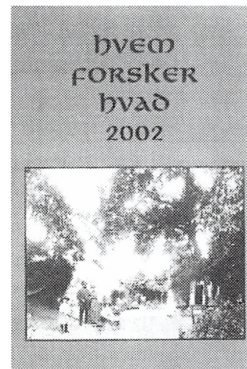
Campusvej 55, 5230 Odense M

Tlf. 66 15 79 99 – Fax 66 15 81 26

E-mail: press@forlag.sdu.dk

Så længe lager haves, vil alle nye abonnenter modtage bogen ”Danske slægtsbøger 1986-2001”, som er en fortegnelse over de seneste 15 års udkomne slægtsbøger. Ældre udgaver af Hvem Forsker Hvad (1997-2002) kan stadig købes ved henvendelse til Syddansk Universitetsforlag.

af Michael Bach

Anetavlen bliver stadig brugt flittigt af mange. Det sidste nye er, at nu kan der via Anetavlens startside lægges indlæg til bogen ”Hvem forsker Hvad” ind. Så kommer det med i bogen, men vær obs på, at du samtidig binder dig for ét eksemplar af bogen, når der lægges indlæg ind her. Der kan også ses tidligere indlæg fra bogen, på en prøveside. Rigtig god fornøjelse.

Jan Høstbo

Litteraturoversigt til foredraget ”Landbefolkningens registrering [1700-1920]” ved Erik Kann

Generelt:

Man må erkende, at litteraturen på dette område er enorm. Alle mulige og umulige aspekter kan belyses ved detalstudier i litteraturen. Mit udvalg skal alene betragtes som netop udvalg og eksempler på de litterære muligheder.

Man kan efter min mening dele litteraturen op i følgende grupper:

1. De helt generelle værker, der beskriver udviklingen i Danmarks historie i al almindelighed og indenfor landbruget i særdeleshed. Litteraturen i denne gruppe kan give læseren en bred og overskuelig viden om udviklingen i perioden i al almindelighed.
2. Værker om enkelte aspekter i periodens historie, eksempelvis udstykning, skatteforhold etc. Litteraturen i denne gruppe skal man overvejende vælge at stifte bekendtskab med, når man er særlig interesseret i et eller andet emne.
3. Lokal litteratur, det vil sige værker, der behandler forhold på egentligt lokalt niveau.
4. Håndbogslitteratur der er karakteriseret ved at tilbyde hurtig og overskuelig information. Gruppen kræver i de fleste tilfælde, at der er et eller andet, man gerne vil vide noget mere om, uden at man nødvendigvis i første omgang har interesse i at dykke dybere ned i emnet. Det kunne eksempelvis være bygningshistorie, og udgangspunktet kunne være læsning af et skifte. Hvad betyder dette eller hint? Her er det håndbøgerne, man skal have fat i.
5. Litteratur der kan give inspiration til, hvilke kilder man kan arbejde med om et bestemt emne. Jeg tænker først og fremmest på kildehenvisninger i den lokale litteratur. Hvis en forfatter i en fremstilling har beskrevet skolens historie i x-sogn og i den forbindelse anvendt eksempelvis kommunale regnskaber som kilde, vil det være oplagt at afsøge netop denne kildegruppe, når skolens forhold i y-sogn er på dagsordenen.
6. Værker der er specielt rettet mod arkivernes verden. Det kunne være oversigter (vejledninger) over indholdet af bestemte grupper af arkivalier eller egentlige arkivregistraturer.

Gruppe 1: Helt generelle værker

1. *Gyldendal og Politikens Danmarkshistorie*, red. af Olaf Olsen, Perioden omfattes af bind 9-10-11-12, 1990 m.fl.
2. Claus Bjørn m.fl., *Det danske landbrugs historie* bd.1-4, 1988.
3. Hans Schultz Hansen, *Det sønderjyske Landbrugs historie 1830-1993*, 1994.
4. Hans Chr. Johansen, *En samfundsorganisation i opbrud 1700-1870*, i serien: Dansk social Historie, bd. 4(1979).
5. Vagn Dybdahl, *Det nye samfund på vej 1871-1913*, samme serie bd. 5 (1982).

6. *Dansk Kulturhistorisk Opslagsværk* bd. 1-2, red af Erik Alstrup og Poul Olsen, 1990.
7. *Dagligliv i Danmark*, red. af Axel Steensberg, Perioden er omfattet af bd. 1-8, 1969 m.fl.
8. Fridlev Skrubbeltrang, *Det danske Landbosamfund 1500-1800*, 1978.
9. Harald Jørgensen, *Lokaladministrationen i Danmark*, 1985

Gruppe 2: Værker om enkelte aspekter

1. Svend Ellehøj, *Den danske andelsbevægelse indtil 1914*.
2. Christian G. Hansen, *Den statslige udstykning I det 20 århundrede 1-2*, 1984.
3. Ellen Andersen, *Danske bønders klædedragt*, 1960.
4. Erik Nørr, *Præst og administrator*. Sognepræstens funktioner i lokalforvaltningen på landet fra 1800 til 1841, 1981.
5. Birgit Løgstrup, *Jorddrot og offentlig administrator*. Godsejerstyret inden for skatte – og udskrivningsvæsenet i det 18. århundrede, 1983.

Gruppe 3: Lokal litteratur

1. Anna Rasmussen, *Hylke sogn i det nittende århundrede*, 1985.
2. Wilhelm von Antoniewitz, *Greve og Kildebrønde Sognes Historie*, 1967.
3. *Fynske Årbøger*, Udkommer hver år.

Gruppe 4: Håndbogslitteratur

1. *Dansk Kulturhistorisk Opslagsværk* bd. 1-2, red af Erik Alstrup og Poul Olsen, 1990.
2. *Håndbog for danske Lokalhistorikere*, red af Johan Hvidtfeldt, 1965.

Gruppe 5: Litteratur der kan give inspiration

Se venligst litteratur anført under gruppe 3.

Gruppe 6: Værker der er specielt rettet mod arkivernes verden

1. Ellen Christensen-Dalsgaard, *Kilder til Landejendommens Historie i Landsarkiverne*, en vejledning, 1982.
2. Lotte Jansen, *De fynske godsarkiver*. En introduktion, 1975.
3. Anne Riising, *Landsarkivet for Fyn og hjælpemidlerne til dets benyttelse*, 1970.
4. *Brug sognekommunearkiverne*, red. af Poul Thestrup, 1983.
5. *Arkiverne mange registraturer*.

ØBS! Husk ændring af åbningstider på arkiverne

Fra den 2. januar 2003 ændrede Statens Arkiver åbningstider pga. de mindskede bevillinger. Åbningstiderne er nu følgende:

Rigsarkivet: mandag – lørdag: 09:00 – 16:00, lørdagslukket fra 2. maj – 31. august.

Landsarkiverne: tirsdag – lørdag: 09:00 – 16:00, lørdagslukket 2. maj – 31 august.

Erhvervsarkivet: mandag – fredag: 09:00 – 16:00, lørdagslukket hele året.

Der kan læses meget mere om dette på Statens Arkivers hjemmeside www.sa.dk.

Postbesørgt blad.

Hvis De ikke har fået bladet omkring de nævnte terminer,
bedes De rette henvendelse til Deres lokale postkontor.

Indholdsfortegnelse:	Side
Foreningsoversigt	2
Protest over de ændrede åbningstider på Statens Arkiver	3
Hvorfor slægtsforskning?	5
Slægtsbetegnelser	7
Skanderborg Amts Mandtal 1700	8
Sofie og Mads	9
Batteritogsmagasinet på Vestvolden, hvad er det?	10
En tragisk kvindeskikkelse i 1800-tallet	15
Har du præster blandt dine aner?	17
Har du prøvet Hvem forsker Hvad?	21
Litteraturoversigt til foredraget "Landbefolkningens registrering..."	22

Indhæftet i midten: Forårsudflugt 2003 + Underskiptprotest

Arrangement på Landsarkivet for Sjælland og Bornholm og øerne:

Onsdag d. 12. februar kl. 15.00: Ejendomshistorie – på Landet

Hvordan søger man oplysninger om huse og gårde på landet – og om deres beboere? Der er mange muligheder, men der er ikke lige lette at gå til. I foredraget vil der blive givet eksempler på, hvilke kildegrupper, der kan anvendes – og nogle tips til hvordan. Realregistre og skøde- og panteprotokoller er en særlig verden, matriklerne har en speciel – kompliceret historie; godsarkivernes fæsteprotokoller og fæstebreve kan lede os et godt stykke tilbage i tiden. Og dette foredrag bliver bare en ganske kort introduktion til et stort og fascinerende arbejdsfelt.

V/Arkivar Karsten Gabrielsen

Onsdag d. 12. marts kl. 15.00: Kommunearkiver – også For slægtsforskere

Siden oprettelsen af kommunerne i 1842 har kommunerne fået en mere og mere central rolle i det danske samfundsliv og for den enkelte borgere. Kommunernes arkiver rummer derfor materiale, der detaljeret kan belyse mange historiske aspekter: lokalpolitik, forholdet til andre myndigheder, skolehistorie, alderdomsforsørgelse og slægtshistorie m.m. Foredrage vil præsentere de centrale grupper i kommunearkivet, hvad de indeholder og hvad kan anvendes til. Det vil primært dreje sig om landkommunerne i perioden 1842-1970, men foredraget vil også komme ind på købstædernes arkiver.

V/Christian Larsen, Birkerød Kommune

Efterårets foredrag om Københavns Politis arkiver gentages.

Onsdag d. 9. april kl. 15.00: Københavns Politis arkiver - en overflod af oplysninger. Københavns politi har gennem århundreder udviklet sig til en helt speciel organisation. Med embedet som Københavns politidirektor fulgte både under enevælden og siden en hel række opgaver, der gjorde, at hovedstadens historie og dagligliv fra ca. 1700 til i dag kan følges i mange spændende detaljer. Alt fra klager over renovation i 1700-tallet til retsopgøret efter 1945 kan følges i det store arkiv. Det er primært embedet og dets opgaver, der vil blive præsenteret i dette foredrag, men på denne måde kommer man også vidt omkring i arkivalierne. Har man fx en forbryder eller en udvandrer i familien, er man heldig, for så kan han dukke op i Københavns Politis arkivalier.

v/Arkivar Karl Peder Pedersen